

Vízkereszt

Mt 2,1-12

A napkeleti bölcsek

A Bibliában napkeleti bölcsek szerepelnek a Háromkirályok helyett, akiket a történet alapján inkább tartanánk mesebeli alakoknak, mint valóságos személyeknek. Ennek ellenére meglepő módon Hérodotosz görög történésznél a következő információkat találjuk róluk. A neves ókori történész őket a 10 méd törzs egyikének tartotta (Hist. 1,101sköv), ráadásul olyan törzsnek, amelybe nem lehetett születéssel beletartozni, hanem tanulással bejutni. Arról is van adatunk, hogy II. Kambüzez perzsa király lázadásukat hatalmas vérontással verte le. A másik perzsa uralkodó I. Dariosz azonban megerősítette hatalmukat, így uralkodása alatt visszaszerzték befolyásukat a papi rendre. Négy alapelemet tiszteltek: a földet, a vizet, a levegőt és a tüzet. Foglalkoztak csillagjósással, álomfejtéssel és titkos tudományokkal.

Amikor a perzsák elfoglalták Jeruzsálemet, ott volt Nergal, a babiloni főmágus. Sőt azt is jó tudnunk, hogy a babiloni fogságban Dánielt és társaitak Nabukodonozor parancsára mágusokká akarták kiképezni. A király – miután Dániel megfejtette az álmát – a könyv tudósítása szerint kinevezte babiloni főmágussá.

Az Evangélium talán ezért tulajdonít akkora jelentőséget a keletről érkező látogatóknak, mint Jézus születése tanúinak, és mágusoknak nevezi őket. Mindmáig megfegtetlen viszont, hogy a szót szűkebb vagy tágabb értelemben használta az Evangélium, vagyis perzsa papoknak kell-e őket tekinteni, vagy sem. Ajándékaikból azonban következtethetünk arra, hogy keletiek voltak. Hiszen az arany, tömjén és a mirha szimbolikus ajándékok. Az arany a gazdagság jelképe, királyi ajándék.

A tömjén héberül „libana”. Erről kapta a nevét Libanon. Az általlunk is ismert füstölőt a délnyugat-ázsiai Boswellia nevű fa megke-ményedett nedvéből készítették. Az ószövetségi illatáldozat szemcsés halványsárga-vöröses, kevés illóolajat is tartalmazó anyag, parázson kellemes illatot áraszt. Izraelben mindig importterméknek számított. A papi áldozat szimbolikus ajándékát Sebából szállították, Seba királynőjének országából.

A mirha szintén kellemes illatú gyanta volt, melyet a terebint fa bevagdósása által nyertek. Olívaolajjal vegyítve drága illatszert készítettek belőle, melyet a férfiak is kedveltek. A fekhely és gyaloghintó illatosítására használták. Borhoz keverve kábító hatása volt. Jézus amikor meghalt, testét tömjén és áloé keverékével kenték meg, ami igen drága ajándéknak számított.

A napkeleti mágusokat, más fordításban bölcseket a keresztény művészek Mithrász tisztelőiként festették meg, később viszont mint királyokat mutatták be, valószínűleg a 72,10 zsoldár, illetve Izajás 66,6 alapján. Hogy hányan voltak, arról csak az ajándékok számából következtethetünk. A 6. századtól van nevük: Gáspár, Melkolm (magyarosan Menyhért) és Boldizsár. A kitűnő angol bencés exegéta, Beda Venerabilis, jelképesen Európa, Ázsia és Afrika képviselőit látta bennük. Történetüket a Jakab protoevangéliumnak nevezett, és sohasem kanonizált írás még tovább színezte, de a mágusok történetét lényegében a bibliai változatnak megfelelően adta vissza. A 12. században a kereszties háborúk idején a bölcseknek tulajdonított néhány relikviát Kölnbe vitték és ott tisztelik.

Jézus születésének történetét Máté evangélista a tanúságok fényében írta meg. Egyrészt születésével kapcsolatban az akkor szokásos tekintélyt, a korábbi írásokat faggatta. A gyermekségtörténetben szinte minden messiási helyet megemlített, sőt a pogány tanúkat is a titkos tudományokat művelő mágusok személyében. Valóságos vagy szimbolikus alakjukon keresztül a pogányok hódolnak a megszületett isteni gyermeknek.

Ez a történet nemcsak egy gyermek születésének naiv leírása, hanem egy győztes király titkos érkezésének szimbólumokkal tele-tűzdelt bevonulása a történelembe. Erre utal az epifánia görög kifejezés is. Ezért a mai ünnep vízkereszt hivatalos neve epifánia, azaz „az Úr megjelenése”.

A bibliai szerző minden tudóst és hívőt odagyűjtött a gyermek Jézus jászlához, csak a mi tudományunkat nem tehette oda, ő ugyanis nem ismert bennünket, viszont a megváltó Jézus ismerte, ismeri gondolatainkat. Ő, aki fogadta a pásztorok és mágusok hívó hódolatát, ismeri észjárásunkat is. Az már a mi feladatunk, hogy az isteni gyermek megjelenését ugyanazzal a tisztelettel fogadjuk, mint a mágusok, a pásztorok, az evangélisták és a későbbi teológusok, valamint a Betlehembe zarándokló hívők.

A betlehemi csillag imája

Mindenható Isten! Kifürkészhetetlen akaratodból lettem azzá, ami vagyok, s küldetésem is tőled kaptam. Csillagként kell fénylenem kegyelmed egén, hogy az emberek felismerjék szeretetedet. Örömet kell hoznom számukra és utat mutatni nekik. Példaként kell előttük haladnom, és minden erőmmel azon lenni, hogy segítsem őket Krisztus követésében. A te fényességed szeretnék lenni, hogy jóságod és békéd sugározzon belőlem. A vágyam az, hogy aki csak rám pillant, végtelen irgalmadat lássa meg bennem. Köszönöm, hogy jelenléteddel támogatasz, és hogy élő példát mutatsz arról az életről, mely kedves számodra. Örökké hálás leszek, hogy követéseddel utat is mutathatok másoknak. Amen.